

till eftertanke och engagemang snarare än till förakt och nonchalans i världen.

Accelererande globalt problem

Rapporten är en guldgruva för alla dem som behöver referensmaterial, strukturerade förslag till handlingslinjer och vårdprogram och aktuella referenser över hela fältet. I rapporten drar WHO-gruppen slutsatsen att fetma kan påverkas genom livsstilsfaktorer. Insatserna bör starta tidigt för att förhindra att barn och ungdomar utvecklas till feta vuxna. Hälsoekonomiska analyser visar att sådana insatser kan bli lönsamma för samhället på sikt. Med tilltagande globalt välstånd tycks fetma bli ett accelererande problem i tidigare u-länder. Östeuropa är vårt mest närliggande exempel på de extrema proportioner utvecklingen av fetma har tagit under bara några år. Framgångsrika åtgärder förutsätter ett framtida samarbete som stöds av myndigheter i samverkan med livsmedelsindustri, media, hälso- och sjukvårdsansvariga och lekmanngreper.

Rapporten har utkommit i en preliminär upplaga under våren 1998 och har cirkulerats till experter på nationell nivå. Samtidigt redigeras den till WHO-standard och kommer senare under året att vara allmänt tillgänglig genom WHO-kontoret i Genève (Division of non-communicable diseases samt Program of Nutrition, Family and reproductive health). •

På väg mot en normalisering av schizofrena avvikelser

Lisbet Palmgren. **Diktarnas, barnens och dårarnas språk.** 191 sidor. Stockholm: Natur och Kultur, 1997. ISBN 91-27-06783-1.

Recensent: Jan Beskow, professor, Centrum för suicidforskning och prevention, Karolinska institutet, Stockholm.

Harry Martinsson-citatet »Avfärda Hinte det mänskliga med ständiga

hänvisningar till det upphöjda» kom för mig när jag läste Lisbet Palmgrens bok om diktarnas, barnens och dårarnas språk. Företrädarna för det höga språket, t ex »Om jag till ögonblicket säger: Oj dröj! du är så skön ändå!» tycker att det låga språket, t ex »rutten, tutten, bajs, banan» är alltför ovärdigt att ens befatta sig med. Så har schizofrena människors språk länge betraktats. Lisbet Palmgren visar att det i själva verket rymmer en kraft att vidga den »normala» människans stelnade språk och bana vägar för ny förståelse av mänskliga villkor.

»Om jag vill lyckas med att föra en människa mot ett bestämt mål, måste jag först finna henne där hon är och börja just där», framhåller Lisbet Palmgren med stöd av Sören Kierkegaard. Med referens till Gustaf Fröding tillåter hon sig sedan att blanda högt och lågt. Hon varnar för att inta en »alltför tvärsäker» utan rekommenderar i stället att nalkas »med eftertanke, försöka förstå».

Tydliggör det allmänmänskliga

Att kommunicera med vuxna människor, vars inre värld ständigt är hotad och där gränserna mellan upplevelse och verklighet aldrig har hunnit stadigt etableras kräver tålmod och hög smärttolerans. Men den som lyssnar fram sat-

ternas mening lär sig att själv skifta mellan vår vanliga, nog så dåraktiga värld, och sina egna djupare förnimmelser.

Genom att se deras friska delar, uppskatta vad de har att ge höjs också deras värdighet. Genom att varva upplevelser från psykiskt sjuka, barn och diktare framhävs det allmänmänskligt giltiga i det schizofrent speciella. Därmed bidrar Lisbet Palmgren till en normalisering, som minskar utanförskapet.

Respekt och förståelse

Bilden på omslaget pekar på att djupast handlar det om kroppsliga relationer. Utan grund i kroppslig tillit blir gränsen mot verkligheten vag och genomsläpplig. Den sjuke vandrar på randen till ett stup. Kraften går åt att nödtorftigt avvärja hotfulla angrepp, inte minst genom projektioner utåt. Uttryck för skräck, skam, skuld, sorg, avgränsning och allmakt behandlas i olika kapitel och sätts in i ett psykodynamiskt sammanhang. Författaren varken beskriver eller analyserar olika teoretiska perspektiv. I stället illustrerar hon hur teorin tillämpas med respekt och förståelse.

Upplevelserik bok för den vidsynte

I vår värld av kolliderande kultur- och livsmönster, som ger upphov till så mycken ångest och så många vanföreställningar, är återgången till det grundläggande, det existentiella en förutsättning för ömsesidig förståelse. I det perspektivet kan många ytliga motsättningar skavas av. Så kan de psykiskt sjukas berättelser få betydelse långt utanför deras egen begränsade värld.

Som ni förstär bjuder denna bok på rika upplevelser för den som öppnar sig för den. Den både kan och bör läsas av personer med intresse för kultur och samhälle men givetvis också av dem som arbetar med eller förbereder sig för arbete med psykiskt störda och som vill försöka förstå både deras sjuka och deras friska sidor och balansen mellan dem. •

Vad kostar boken?

Vi vill ge våra läsare rådet att kontrollera priset med bokhandeln innan boken beställs. Det händer att kostnaden för en bok blir upp till dubbelt så stor som en direkt omräkning efter valutakursen antyder.